

קוראים יקרים,

מקצוע הפיזיותרפיה בעולם ובארץ אימץ לעצמו את המחויבות המקובלת במרבית מקצועות הרפואה והבריאות ל"טיפול מבוסס ראיות". מחויבות זאת דורשת מאתנו להשתמש בממצאי הידע המדעי העדכני ביותר בתהליכי האבחון והטיפול, ולשלבם עם הניסיון והמומחיות של המטפל ועם ערכי המטופל.

אך כדי שהפיזיותרפיסט יוכל להגשים אידיאל זה, יש צורך לא רק לבצע מחקרים, אלא גם לדאוג שהמידע יהיה נגיש וזמין לקהיליית הפיזיותרפיסטים. במאמר שפורסם אך לאחרונה בכתב העת לפיזיותרפיה של ארגון הפיזיותרפיה האמריקאי דווח כי רק אחד מארבע תקצירים (25%) אשר הוצגו בכנסים מקצועיים לפיזיותרפיה בארה"ב, הגיעו לפרסום תוך חמש שנים מאז הכנס, כמאמר מלא בכתב עת. לעומת זאת, בספרות המקצועית בתחומי רפואה אחרים, שיעור פרסום תקצירי כנסים כמאמרים בכתבי עת גבוה יותר באופן משמעותי ומגיע ל- 45%.

כדי להבין מדוע חשוב שמחקרים שפורסמו בכנס מקצועי יגיעו לפרסום גם בכתב עת, יש להבין תחילה את ההבדל בין ערוצי פרסום אלו. כנסים מקצועיים, כדוגמת הכנס הארצי הבא של העמותה לקידום הפיזיותרפיה שיחול ב- 17.5.2010 הם פורום חשוב המאפשר הפצה מהירה של ממצאי מחקרים והליכים קליניים. פרסום בכנס מאפשר החלפת דעות לא פורמאלית בין מומחים בתחומים שונים, ומתן משוב בלתי אמצעי מחוקרים וקלינאים גם יחד. אינטראקציה מסוג זה חשובה ביותר להתפתחות המקצוע ומפרה הן את החוקר והן את הקלינאי. בעוד הליך הפרסום בכנס הוא בד"כ קצר בצורה משמעותית מהליך הפרסום בכתב עת, המידע המוצג בכנסים הוא בדרך כלל מוגבל בתרומתו ל"טיפול מבוסס ראיות". שכן, בדרך כלל, תהליך בקרת איכות המחקר המוצג בכנסים (peer review) המבוסס על תקציר בלבד, הוא פחות יסודי ומעמיק מאשר תהליך בקרת האיכות של מחקרים המוצגים כמאמרים בכתבי עת. כך, מטבע הדברים, הממצאים המוצגים בכנסים הם לעיתים קרובות ראשוניים בלבד. ואכן, במחקרם של Smith et al.² נמצא, כי בכ- 40% מהמאמרים אשר פורסמו בכתבי עת לפיזיותרפיה היה הבדל משמעותי בין המידע שהוצג בכנס המקצועי והמידע שהופיע אחר כך במאמר המלא, כאשר לא אחת ישנן סתירות מהותיות בין הממצאים המוצגים בכל אחד מערוצי תקשורת אלו. מגבלה נוספת של פרסום בכנס מקצועי נעוצה בהבדל ברמת התפוצה בין כנס וכתב עת, שכן הפרסום המפורט בכנסים מוגבל למספר האנשים הנוכחים באולם בשעת ההרצאה. לעומת זאת, הפרסום במאמרים זמין לעולם כולו ולאורך ימים.

כמי שנוכחת בכנסים מקצועיים בארץ, בין אם הם של פיזיו-תרפיסטים (כגון כנס העמותה, כנסים של מסגרות אקדמיות או של קופות החולים השונות), או בין אם הם של מקצועות רפואיים אחרים (כגון כנס רפואת השיקום), אי אפשר שלא להתרשם מכמות ומאיכות המחקר המתבצע היום בארץ על ידי פיזיותרפיסטים. כך למשל, לכנס הקרוב של עמותת הפיזיותרפיה, הוגשו למעלה מ- 110 תקצירים. זהו מספר חסר תקדים המצביע על עליה מתמדת במספר המחקרים בתחום הפיזיותרפיה הנערכים היום בישראל. אבל, מעקב אחר הפרסומים בכתבי העת מצביע על העובדה כי רק שיעור קטן מהעבודות המוצגות בכנסים בארץ, מגיעות לפרסום בכתבי עת בארץ ובחור"ל.

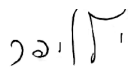
בדרך כלל משערים כי תקצירי כנסים אינם מגיעים לפרסום מלא בכתבי עת משתי סיבות עיקריות. האחת נובעת מהקשיים והעכבות שיש לחוקרים, ובעיקר לקלינאים החוקרים, להביא את המחקר אל הכתב ולהגישו לפרסום בכתב עת. הסיבה השנייה קשורה לאי קבלת מאמרים לפרסום עקב רמה לא נאותה. אין ספק שאילו שני מכשולים לא פשוטים הנובעים מכך שהפיזיותרפיה עדיין בשלבי פיתוח כמקצוע מבוסס מדע.

אבל, כל מי שהתנסה בתהליך כתיבת מאמר יכול להעיד כי המאמץ הנדרש להפיכת תקציר כנסים למאמר בכתב עת, תורם לא רק להשפעה בעלת ערך רב יותר ל"טיפול מבוסס ראיות", אלא תורם משמעותית לשיפור ההבנה המעמיקה של הכותב עצמו, וכך "המבקש על חברו נענה תחילה".

בברכה,

יוכנד (יוכי) לויפר, PT, D.Sc

עורכת ראשית

מקורות

Sackett D.L., Straus S.E., Richardson W.S., Rosenberg W., Haynes, R.B. (2000). Evidence-Based Medicine: How to practice and teach EBM. Churchill Livingstone, Edinburgh.

Smith H.D., Bogenschutz E.D., Bayliss A.J., Altenburger P.A., Warden S.J. Full test publication of abstract presented work in physical therapy: Do therapists publish what they preach? 2011; 91:234-245.